280577 - Çocukların Bilgisayar Kullanımlarını Kontrol Etmek ve İzlemek İçin Oluşturulan Yazılımları Satmanın Hükmü

Soru

Biz, ergenlik yaşına ulaşmamış çocukların bilgisayar kullanım güvenliğini sağlamak ve kontrol edilmesini sağlayan programlar satıyoruz. (Programların) Tüm aşamaları ve kontrolleri, çocuklarını Allah'ın emirlerine aykırı ve onlara zarar verecek içerikleri izlemekten koruyacak şekilde tasarlanmıştır. Bu programların bilgisayara ya da çocuğun telefonuna yüklenmesi için, onun bilgisinin olma şartı var mıdır? Yoksa gizli olarak yapılması caiz midir? Çocuğun bilgisi dahilinde kurulum yapılırsa o, bilgisayarın başına oturunca kolaylıkla kurulumu iptal edebilecek bir yol vardır. Bu, çocuğa programı iptal etme imkanı vererek sunulan bir hizmettir. (Böyle yapılınca da) Bu sefer program (kurulum) amacını yitirmiş olacaktır. Ancak bu program çocuktan gizli olarak kurulursa bu çocuklar hakkında tecessüs yapma kapsamına girer mi? Biz satıcılar olarak gizli veya açıktan bu programı kullananlar gibi miyiz? Bilindiği gibi tüm kullanım şartları programla beraber yazılı olarak belirtilmiştir. İnançsız biri de kullanım şartlarına dikkat etmeksizin bunu satın alabilir ve herhangi bir kişinin aleyhinde gizli olarak kullanabilir. Bizler bunları satanlar ve Müslümanlar olarak bunlardan sorumlu muyuz? İslam bu durumda bize neyi emrediyor? Haramdan nasıl uzak durabiliriz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Çocukların, büyüklerin ya da eşin yaptıklarını izlemek amacıyla, onların bilgisi olmaksızın, bilgisayara program kurmak caiz değildir. Çünkü bu, kendisinden nehyedilen tecessüs kapsamına girer. Allah teala şöyle buyurdu: ***"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın.***

Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir." (Hucurat, 12)

Buhari'nin 5144'te; Müslim'in 2563'te rivayet ettiği hadiste şöyle geçer: Ebu Hureyre radıyallahu anh Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: *"**Zandan sakınınız. Çünkü zan , sözlerin en yalan olanıdır. Birbirinize tecessüste bulunmayın, birbirinizin ayıplarını araştırmayın, birbirinize karşı kin tutmayın. Ey Allah'ın kulları! Allah'ın size emrettiği gibi kardeş olun. Bir kimse evlilik teklifinde bulunduğu kişiye kardeşi o kadınla evleninceye yahut onu bırakıncaya dek evlilik teklifinde bulunmasın."*** Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle demiştir: ***"Ey diliyle Müslüman olup da kalbine imanın yerleşmediği kimseler topluluğu! Müslümanlara eziyet etmeyin, onları ayıplamayın, onların kusurlarını araştırmayın. Her kim Müslüman kardeşinin ayıbını araştırırsa Allah da onun ayıbını ortaya çıkarır. Allah her kimin ayıbını da ortaya çıkarırsa evinin ortasında bile olsa onu rezil eder."*** (Tirmizi, 2032'de; Ebu Davud, 4880'de rivayet etmiştir)

Buradaki çözüm yolu; babanın çocuklarına onları kontrol etmek için bilgisayara program kurduğunu bildirmesidir. Programı onlara göstermesi gerekmez. Hatta bunu gizleyebilir. Ya da çocukların iptal edemeyeceği bir program yükleyebilir.

Ayrıca kötü sitelere ulaşmayı engelleyen programlar kurmak caizdir. Bu, tecessüse girmez. Bilakis fesat ve zarar gelmesinden endişe ederek engel olmaktır. Bu, anne-babanın sorumluluğuna giren bir husustur.

Allah teala şöyle buyurur: ***"Ey inananlar! Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu cehennem ateşinden koruyun; onun yakıtı, insanlar ve taşlardır; görevlileri, Allah'ın kendilerine verdiği emirlere baş kaldırmayan, kendilerine buyrulanları yerine getiren pek haşin meleklerdir."*** (Tahrim, 6)

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: ***"Dikkat edin, hepiniz çobansınız. Her biriniz de tebaasından sorumludur.***

İnsanlar üzerinde yönetici olan kişi, tebaasından sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve tebaasından sorumludur. Kadın, kocasının evinin çobanıdır ve tebaasından sorumludur. Hizmetkâr, efendisinin malının çobanıdır; o da tebaasından sorumludur. Dikkat edin, hepiniz çobansınız ve tebaanızdan sorumlusunuz.” **(Buhari, 7138’de; Müslim, 1829’da rivayet etmiştir)**

Buhari 7151’de; Müslim, 142’de şöyle rivayet etmişlerdir: “Ma’kil bin Yesar el-Müzenî radıyallahu anh der ki: “Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: *“Allah'ın bir tebaaya yönetici yaptığı hiçbir kul yoktur ki, öldüğü gün tebaasını aldatmış olarak ölsün de Allah ona cenneti haram kılmasın!”*

İkincisi:

Hem mübah olarak hem de haram olarak kullanılması mümkün olan bu ve bunun dışındaki programları satmaya gelince. Aslen bunları satmak ve ticaretini yapmak caizdir. Ancak müşterinin bunu haramda kullanacağı kesin olarak ya da zann-ı galiple bilinirse o zaman bunu satmak caiz olmaz.

Şayet programı haramda mı helalde mi kullanacağı durumu bilinmiyor ya da buna dair tereddüt varsa bunu o kimseye satmasında bir sakınca olmaz. Eğer onu o kimse haramda kullanırsa günah yalnızca onu kullanana ait olur.

Daimi Fetva Kurulu’nun 13/109 nolu fetvasında şöyle geçer: “Haram bir şekilde kullanılacak olan her şeyin üretilmesi, ithal edilmesi, satılması, pazarlanması ve Müslümanlar arasında bunu yaymak haramdır.”

Allah en iyisini bilir.